

Perustuslakivaliokunta

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN LAUSUNTO PERUSTUSLAKIVALIOKUNNALLE

Viite

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnokset asioista HE 15/2017 vp, HE 16/2018 vp ja HE 52/2017 vp

Perustuslakivaliokunta on pyytänyt sosiaali- ja terveysministeriöltä arvioita sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksista asiakassuunnitelmaa koskevilta osin.

Sosiaali- ja terveysministeriö on antanut sosiaali- ja terveysvaliokunnalle 18.6.2018, 27.6.2018 ja 31.8.2018 päivätyt vastineet sekä 9.10.2018 päivätyn lisäselvityksen koskien hallituksen esitystä laiksi asiakkaan valinnanvapaudesta sosiaali- ja terveydenhuollossa (HE 16/2018). Mainituissa vastineissa ja lisäselvityksessä on otettu huomioon perustuslakivaliokunnan sekä lausunnonantajien antamat lausunnot liittyen muun muassa asiakassuunnitelmaan.

Sosiaali- ja terveysministeriö yhtyy sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnokseen, jossa on otettu huomioon mainitut sosiaali- ja terveysministeriön antamat vastineet ja lisäselvitys. Sosiaali- ja terveysministeriön näkemyksen mukaan perustuslakivaliokunnan tekemät valtiosääntöoikeudelliset huomautukset on otettu sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksessa asianmukaisesti huomioon.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksen mukaan asiakassuunnitelmaa koskevia säännöksiä on muutettu ja täsmennetty siten, että asiakassuunnitelma ei ole asiakkaalle oikeuksia luova muutoksenhakuelpöinen päätös, vaan asiakkaan, maakunnan liikelaitoksen ja muiden palveluntuottajien välisen yhteistyön sekä palvelujen yhteensovittamisen ja suunnittelun väline. Asiakassuunnitelma ei luo asiakkaalle oikeutta palveluihin, vaan asiakkaan oikeus sosiaali- ja terveydenhuollon palveluihin ja oikeus saada sosiaalipalvelun antamista koskeva päätös määräytyy sen mukaan, kuin niistä erikseen muualla lainsäädännössä säädetään. Asiakassuunnitelma laaditaan laaja-alaisesti yhteen sovitettuja palveluja tarvitseville asiakkaille ja se sisältää 1) yhteenvedon asiakkaalle annettavista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, 2) yhteenvedon erikseen säädetyistä asiakkaalle laadituista sosiaali- ja terveydenhuollon suunnitelmista sekä 3) sellaiset palvelun tuottamista koskevat tiedot, jotka ovat palvelun toteuttamisen kannalta välttämättömiä. Asiakassuunnitelma ei sisällä erikseen säädettyjä muita asiakkaalle laadittuja suunnitelmia.

Asiakassuunnitelma tallennetaan asiakassuunnitelmarekisteriin Kanta-palvelujen avulla. Maakunta on asiakassuunnitelmarekisterin rekisterinpitäjä. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäjän tai tuottajan palveluksessa olevalla on oikeus käsitellä asiakassuunnitelmaa, sosiaali- ja terveydenhuollon erityislainsäädännön mukaisia suunnitelmia ja muita sosiaali- ja terveydenhuollon asiakirjoja sen mukaisesti, kuin erikseen laissa säädetään. Asiakas- ja potilastietoihin sekä niiden käsittelyyn sovelletaan sosiaalihuollon asiakaslain, potilaslain, sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä annetun lain, julkisuuslain sekä eduskunnassa parhaillaan käsiteltävänä olevan tietosuojalain (HE 9/2018 vp) säännöksiä.

Jatkossa sosiaali- ja terveydenhuollon substanssilait tullaan tarkistamaan vastaamaan asiakassuunnitelmaa koskevia säännöksiä ja muun muassa potilas- ja asiakasasiakirjoja koskeviin säännöksiin tehdään mahdolliset tarvittavat muutokset.

Sosiaali- ja terveysministeriö on käynyt 11.12.2018 pidetyssä yhteistyökoukussa maakuntien integraatiovalmistelijoiden kanssa keskustelua asiakassuunnitelmasta sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöluonnoksen perusteella. Kokouksessa olivat edustettuina lähes kaikki maakunnat. Mietintöluonnoksen ehdotus asiakassuunnitelmasta nähtiin nykytilaan verrattuna mahdollisuutena parantaa integraatiota asiakastasolla ja erityisesti ehdotusta erillisestä asiakassuunnitelmarekisteristä pidettiin hyvänä.

Integraatio toteutuu maakunta- ja sote-uudistuksessa monin eri tavoin. Maakunnat ovat nykyisiä kuntia suurempia järjestäjätahoja ja kaikki rahoitus kulkee maakunnan kautta. Uudistuksen myötä maakunnilla on mahdollisuus tarkastella sosiaali- ja terveyspalveluja kokonaisuutena. Maakunnilla olisi myös velvollisuus huolehtia palveluiden integraatiosta muun muassa määrittelemällä palveluketjut ja palvelukokonaisuudet, joita tuottajien on noudatettava. Edellä kuvatuista syistä, integraatio perus- ja erityistason sekä sosiaalihuollon ja terveydenhuollon välillä toteutuisi nykytilannetta paremmin. Perus- ja erityistason yhteistyötä tapahtuisi esimerkiksi sote-keskuksissa ja suunhoidon yksiköissä, joissa olisi tarjolla myös erityistason palveluja. Sosiaali- ja terveydenhuollon integraatiota turvattaisiin jalkauttamalla sote-keskuksiin maakunnan liikelaitoksen sosiaalihuollon konsultaatiopalveluja.

Yksittäisen asiakkaan palvelujen integraation toteuttamisen yhtenä välineenä toimii asiakassuunnitelma, jota ohjaavat määritellyt palveluketjut

ja palvelukokonaisuudet. Asiakassuunnitelman avulla asiakkaan palvelujen koordinointi ja yhteensovittaminen helpottuu, kun asiakkaan kaikista palveluista ja eri suunnitelmista on koottu yhteenveto.

Maakunta huolehtii myös siitä, että asiakkaan oikeuksista ja etuuksista tiedotetaan ja annetaan palvelujen käyttöön liittyvää neuvontaa. Järjestämislain ja valinnanvapauslain sääntelyn lisäksi muun muassa sosiaalihuollon substanssilainsäädännössä on nykyisinkin jo olemassa sääntelyä asiakkaan palvelukokonaisuuden ja monialaisen osaamisen turvaamiseksi sekä esimerkiksi omatyöntekijää koskevat säännökset.

Lisäksi toteutettaisiin tiedon integraatio valtakunnalliset tietojärjestelmien ja tiedonhallintapalvelujen avulla.